

Brand Linkeroever

Woontorens stellen specifieke problemen

De zware appartementsbrand in Antwerpen roept vragen op over de brandveiligheid van woontorens. Waarom zijn zulke branden zo gevaarlijk? 'Veel bewoners kennen de vluchtroutes niet.' MARC COPPENS

Het getroffen appartementsgebouw aan de August Vermeyenlaan telt tien verdiepingen en huisvest meer dan 200 bewoners. © ID/ FELIX RABOU

Hoewel grootschalige drama's in appartementsgebouwen relatief zeldzaam zijn, toont de realiteit dat het soms misgaat. Twee jaar geleden was er een zware brand in het centrum van Luik, waar het vuur en de verstikkende rook zich via de technische schachten razendsnel door de Kennedytoren van 28 verdiepingen verspreidden. Drie bewoners van de woontoren lieten het leven.

Volgens brandpreventiespecialist Tim Renders kan een appartementsgebouw in theorie perfect brandveilig worden gemaakt, maar in de praktijk is dat vaak anders.

Het probleem zit in de zogenaamde doorvoeringen: openingen in muren en plafonds waar sanitaire afvoeren, elektriciteitskabels en andere nutsvoorzieningen doorheen lopen.

"Als deze doorvoeringen niet correct en brandwerend zijn afgedicht, ontstaat er bij brand een gevaarlijk schoorsteeneffect", legt Renders uit. "De rook verspreidt zich dan razendsnel naar de bovenliggende verdiepingen. Daardoor is de brandhaard ook niet altijd makkelijk te vinden."

STRENGERE WET

Sinds 1994 geldt in België een strengere federale wetgeving die de brandveiligheid, afhankelijk van het aantal bouwlagen, strenger reguleert. "Nieuwere gebouwen moeten bijvoorbeeld over twee traphallen beschikken die in overdrak worden gezet zodat rook er onmogelijk kan binnendringen", zegt Renders. Het gevaar schuilt echter in de oudere gebouwen, waar deze strengere normen niet retroactief van kracht zijn.

Bij een appartementsbrand zijn het

zelden de vlammen die de meeste slachtoffers eisen: het is de rook die vaak toxisch is. "Rook onttrekt zuurstof aan ruimtes en kan, zodra die heet genoeg wordt, plotseling ontbranden", waarschuwt Renders. "Het inademen van deze hete gassen schroeit de luchtwegen onmiddellijk dicht."

Om de verspreiding van deze dodelijke rook te stoppen, gebruikt de brandweer tegenwoordig rookstoppers. Dat zijn schermen in een ijzeren raamwerk die in een deuropening worden opgespannen om rook lokaal te compartimenteren en de toevoer van verse zuurstof naar de brandhaard te blokkeren.

UITPUTTINGSSLAG

Voor brandweerlui is een appartementsbrand een fysieke uitputtingslag. Terwijl de brandweer bij een gewone woningbrand meteen kan blussen, moet die hier eerst de hoogte overwinnen via de traphal of met een brandladder.

"Brandweerlui moeten meterslange slangen, straalpijpen, zware ademluchttoestellen en gereedschap om deuren open te breken manueel naar boven sleuren", vertelt Geert Olivevier van de Vereniging van Vlaamse Brandweervrijwilligers. "Het overwinnen van de verdiepingen met tientallen kilo's aan materiaal maakt de interventie extreem vermoeiend."

De complexiteit wordt nog vergroot doordat de brandweer bij aankomst vaak geen idee heeft hoeveel mensen er daadwerkelijk in het gebouw aanwezig zijn. "Het bevolkingsregister biedt wel een indicatie van de gedomicilieerden, maar houdt geen rekening met bezoekers of afwezigen", stelt Olivevier.

Brandweerlui aan het getroffen gebouw. Door de hoogte en het zware materiaal is een appartementsbrand 'extreem vermoeiend'. © HANNES BLOCKX

'Rook onttrekt zuurstof aan ruimtes en kan plotseling ontbranden. Het inademen van deze hete gassen schroeit de luchtwegen onmiddellijk dicht'

TIM RENDERS
BRANDPREVENTIESPECIALIST

Wat kun je als bewoner zelf doen? De belangrijkste tip van Tim Renders is helder: neem als bewoner of eigenaar zelf het initiatief. "Vraag via de syndicus het brandpreventieverslag van het gebouw op", adviseert hij. "De brandweerzones lichten appartementsgebouwen regelmatig door en dit verslag legt de pijnpunten bloot. Kijk kritisch naar de ouderdom van het verslag en controleer of er sindsdien risico's of beschadigingen zijn bij gekomen."

Daarnaast pleit Renders voor regelmatige evacuatieoefeningen. "Veel bewoners kennen de vluchtroutes niet, of de noodverlichting - correcter de 'veiligheidsverlichting' genoemd - blijkt niet te werken", zegt Renders. "Mocht het alarm toch afgaan, sluit dan altijd de deur van je appartement om rookverspreiding tegen te gaan en begeef je naar de traphal. Voor minder mobiele personen is de traphal, als die achter twee opeenvolgende branddeuren ligt, de veiligste plek in afwachting van de hulpdiensten."

Ook voormalig burgemeester Bob Cools geëvacueerd

In het getroffen gebouw in de August Vermeyenlaan woont ook voormalig Antwerps burgemeester Bob Cools (92). Cools was politicus voor de toenmalige SP (nu Vooruit) en burgemeester van 1983 tot 1994.

Hij werd samen met zijn vrouw Jacky Braem door de brandweer vanop hun balkon op de achtste verdieping geëvacueerd en naar het ziekenhuis gebracht. Ook zijn dochter en schoonzoon, Walter Callebaut, woonden in het gebouw. Aan *Het Laatste Nieuws* vertelt Callebaut dat hij eerst een luide knal hoorde. "Alles begon te roken. Ik ben naar mijn schoonzoon gegaan, heb handdoeken natgemaakt en aan de voordeuren geleegd om de rook tegen te houden." Ook probeerde hij hun kat nog te redden, maar vond het dier niet. "Zelfs met een doek voor het gezicht kon ik niet ademmen en mijn ogen pikten." Later op de dag werd de kat alsnog teruggevonden. (HLN/SD)

